

Warszawa, dnia 27 stycznia 2010 r.

RPO-637625-VII-7020/11006.2/10/MC

I n f o r m a c j a
o czynnościach przeprowadzonych z upoważnienia Rzecznika Praw
Obywatelskich w Zakładzie Poprawczym i Schronisku dla Nieletnich
w Laskowcu
(wyciąg)

1. Wprowadzenie.

Działając z upoważnienia Rzecznika Praw Obywatelskich, w dniu 8 stycznia 2010 r., do Zakładu Poprawczego i Schroniska dla Nieletnich w Laskowcu, przy ul. Mazurskiej 28 (zwanego dalej Zakładem, Schroniskiem lub placówką), udali się przedstawiciele Rzecznika Praw Obywatelskich.

Wykonując zadania Krajowego Mechanizmu Prewencji, przedstawiciele Rzecznika sprawdzili na miejscu sposób traktowania wychowanków umieszczonych w Zakładzie Poprawczym i Schronisku dla Nieletnich w Laskowcu, dokonując oceny pod względem ochrony nieletnich przed torturami oraz innym okrutnym, niehumanitarnym lub poniżającym traktowaniem albo karaniem.

W ramach wizytacji dokonano następujących czynności:

- przeprowadzono rozmowę na temat funkcjonowania placówki z jej kierownictwem;
- dokonano oglądu terenu placówki oraz pomieszczeń użytkowanych przez wychowanków, w tym: pokoi mieszkalnych, izb przejściowych, izb izolacyjnych, izby chorych, sali gimnastycznej, biblioteki, świetlic oraz tzw. sal gier,

sanitariatów, kuchni i stołówki, pokoju odwiedzin, pracowni multimedialnej, ambulatorium, sal lekcyjnych, kaplicy, pomieszczeń warsztatowych;

– w oparciu o przygotowany wcześniej kwestionariusz przeprowadzono na osobności rozmowy z 14 losowo wybranymi nieletnimi, którzy przebywali w Zakładzie i Schronisku w czasie wizytacji.

Dokonane w oparciu o powyższe czynności ustalenia, pracownicy Biura Rzecznika Praw Obywatelskich przekazali Dyrektorowi oraz Zastępcy Dyrektora Zakładu Poprawczego i Schroniska dla Nieletnich w Laskowcu oraz wysłuchali ich uwag i wyjaśnień.

2. Charakterystyka placówki.

Zakład Poprawczy i Schronisko dla Nieletnich w Laskowcu jest placówką przeznaczoną dla chłopców. W jej skład wchodzi schronisko zwykłe (z limitem 36 miejsc) oraz zakład poprawczy resocjalizacyjny typu półotwartego (z limitem 36 miejsc). W Placówce funkcjonują: internat, szkoły, warsztaty szkolne, zespół diagnostyczny Schroniska, zespół diagnostyczno-korekcyjny Zakładu.

Zadaniem internatu jest przede wszystkim zapewnienie wychowankom właściwych warunków do nauki, rozwijania ich zainteresowań i zdolności, a także umożliwienie uczestnictwa w zajęciach kulturalnych oraz organizowanie różnorodnych imprez sportowych i turystycznych. W roku szkolnym 2008/2009 grupy wychowawcze internatu wielokrotnie uczestniczyły w seansach kinowych, zajęciach na pływalni oraz imprezach sportowych odbywających się na stadionie w Ostrołęce. Wychowankowie mają też możliwość uczestniczenia w wycieczkach edukacyjno-krajoznawczych, wyjazdach do teatru oraz innych imprezach z zakresu turystyki kwalifikowanej i rekreacji.

Funkcja opiekuńczo-wychowawcza internatu realizowana jest również za pomocą utworzonej w placówce Rady Młodzieżowej. Działalność wychowanków w Radzie ma rozbudzić ich poczucie odpowiedzialności za siebie, współwychowanków oraz placówkę, a także zapewnić im możliwość uczestniczenia w podejmowaniu ważnych dla nich decyzji. Poprzez działanie

w Radzie chłopcy mogą m. in. przedstawić swoje pomysły dotyczące wystroju placówki, uczestniczyć w układaniu jadłospisu.

Ponadto, nieletni mają możliwość rozwijania swoich zainteresowań poprzez działalność w następujących kołach: sportowe, turystyczne, ekologiczno-wędkarskie, muzyczne, historyczne, polonistyczne.

Działająca na terenie placówki szkoła zapewnia wychowankom możliwość kształcenia w szkole podstawowej (jeden oddział na poziomie klasy szóstej), w gimnazjum, w którym nieletni przyuczają się do wykonywania zawodu stolarza i ślusarza oraz w dwuletniej szkole zawodowej kształcącej uczniów w zawodzie kowala.

Warsztaty szkolne, stanowiące integralną część placówki, prowadzą działalność szkoleniowo-produkcyjną i dydaktyczno-wychowawczą. Wychowankom proponuje się kształcenie w następujących działach: ślusarski, spawalniczy, stolarski oraz kuźniczy. Chłopcy uczą się wykonywać m. in.: bramy, ogrodzenia, świeczniki, obramowania luster, huśtawki dla dzieci. Przed rozpoczęciem pierwszych zajęć nieletni przechodzą szkolenie z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy.

W Schronisku działa zespół diagnostyczny, w składzie psycholog i pedagog, który udziela pomocy psychologiczno-pedagogicznej. Jedną z form pracy terapeutycznej są zajęcia z zakresu artterapii. W Zakładzie funkcjonuje natomiast zespół diagnostyczno-korekcyjny, w ramach którego pomocy udziela również psycholog i pedagog. Prowadzone są zajęcia specjalistyczne – socjoterapia, trening zastępowania agresji, jak również psychoedukacja (przygotowanie do życia w rodzinie). Wychowawcy internatu prowadzą również terapię z udziałem zwierząt. W zajęciach prowadzonych w ramach poszczególnych zespołów mogą uczestniczyć chętni wychowankowie, wybranych według określonych kryteriów. Zespoły prowadzą też pracę z rodzicami chłopców. W tym celu organizowane są spotkania dla rodziców (ogólne i indywidualne), na których mogą oni otrzymać specjalny poradnik, opracowany przez pedagogów placówki. Ponadto,

wychowankowie biorą udział w międzyplacówkowych konkursach plastycznych, a także w akacjach charytatywnych (np. Wielkiej Orkiestrze Świątecznej Pomocy).

3. Ogląd obiektów i terenu placówki.

Zakład Poprawczy i Schronisko dla Nieletnich w Laskowcu położony jest 8 km od Ostrołęki, przy trasie Łomża-Ostrołęka. W pobliżu placówki znajdują się lasy, które wkraczają również na część jej terenu. Całkowity obszar, otoczony murem z płyt betonowych, zakończonych odkosami – o łącznej wysokości ok. 3,5 m, wynosi kilka hektarów.

Większość pomieszczeń Schroniska dla Nieletnich oraz Zakładu Poprawczego w Laskowcu jest używana wspólnie, dlatego też zostały omówione łącznie. Budynek składa się z sześciu pawilonów, połączonych wspólnym korytarzem. Na parterze mieszczą się: pokój dla odwiedzających, izby izolacyjne, izby przejściowe, izba chorych, ambulatorium, gabinet pedagoga, gabinet psychologa, pomieszczenia biurowe, kaplica, pracownia plastyczna, kuchnia, stołówka, biblioteka, sala multimedialna oraz pralnia. W trzech, dwupiętrowych pawilonach znajdują się grupy wychowawcze. Każda grupa zajmuje jedno piętro. W pozostałych pawilonach znajduje się szkoła, sala gimnastyczna oraz warsztaty szkolne.

Rozkład pomieszczeń oraz wyposażenie w meble i sprzęt jest analogiczny we wszystkich grupach wychowawczych. Wyjątek stanowią sypialnie wychowanków Schroniska, które swą estetyką odbiegają od pokoi wychowanków Zakładu. Są one bardziej zaniedbane, wyposażone w zużyty sprzęt, ściany wymagają odnowienia.

Wejście do korytarza, z którego przechodzi się do pomieszczeń mieszkalnych i higieniczno-sanitarnych poszczególnych grup, prowadzi przez pokój wychowawców, gdzie znajduje się również podręczny magazynek, gdzie przechowywana jest pościel. W pokoju tym, przy niewielkiej ilości wychowanków w grupie, odbywa się wspólne oglądanie wiadomości wraz z wychowawcą. W pobliżu tego pomieszczenia, na korytarzu wydzielono kącik, w którym znajdują się dwie ławki oraz stojące popielniczki, w celu umożliwienia wychowankom

palenia wyrobów tytoniowych - zgodnie z § 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 26 listopada 1996 r. w sprawie określenia zasad dopuszczalności używania wyrobów tytoniowych w obiektach zamkniętych podległych Ministrowi Sprawiedliwości (Dz. U. Nr 140, poz. 658 z późn. zm.).

Wzdłuż korytarza po jednej stronie usytuowane są pokoje mieszkalne wychowanków (trzyosobowe), świetlica oraz tzw. sala gier, po drugiej zaś szatnia, pomieszczenie sanitarne, suszarnia, mała kuchnia. Na ścianach w korytarzu zawieszono prace plastyczne chłopców, zdjęcia z wypraw organizowanych w ramach koła turystycznego oraz tablice informacyjne, na których wywieszono są m. in. prawa i obowiązki wychowanków, rozkład zajęć, wiadomości o organizowanych w placówce konkursach oraz adresy instytucji, do których nieletni mogą się zwrócić w przypadku naruszenia ich praw.

Sypialnie chłopców z grup Zakładu wyposażone są w łóżka, szafki, biurko, lustro, wieszaki na ręczniki, znajdujące się na drzwiach. W niektórych znajdują się również akwaria z rybkami oraz telewizory. Ściany, które wychowankowie mają możliwość ozdobić zdjęciami bądź plakatami, są pomalowane w ciepłym, pomarańczowym kolorze. Dodatkowo pokoje przystrojone są licznymi kwiatami doniczkowymi oraz dekoracjami świątecznymi.

Pokoje mieszkalne dwóch grup wychowawczych Schroniska są wyposażone w szafki, łóżka, podłoga wyłożona jest linoleum. Niektóre meble są zniszczone, jednak Dyrektor placówki poinformował wizytujących, że prowadzona jest ich sukcesywna wymiana.

W każdej świetlicy znajduje się telewizor, odtwarzacz wideo, różnego rodzaju gry, stoliki, na których umieszczono trofea sportowe chłopców, krzesła, półki, pomoce naukowe, na ścianach zawieszono są dyplomy wychowanków świadczące o ich osiągnięciach sportowych. W grupie III zakładu poprawczego świetlica została urządzona przez wychowanków – znajdują się w niej fotele oraz kanapy, a także profesjonalny stół do gry w bilard, na ścianach zawieszono są obrazy wykonane przez chłopców.

W szatniach zamontowano szafki, w których wychowankowie przechowują swoje ubrania. W suszarniach znajdują się pralki – wirówki (w grupie II Zakładu pralka umieszczona jest w łazience) oraz metalowe suszarki do bielizny, na których chłopcy mogą rozwiesić wypraną przez siebie bieliznę osobistą, (w grupie I Schroniska dodatkowo znajduje się deska do prasowania).

Na terenie każdej grupy zakładu znajdują się łazienki, w skład których wchodzi: 3 umywalki, zamontowane nad nimi lustra, 2 toalety, pisuar, szafka na sprzęt do sprzątania, stanowisko prysznicowe, zainstalowane we wnęce ściany, co powoduje, że jest ono osłonięte z 3 stron, brakuje jednak zasłony, która dawałaby wychowankom poczucie intymności, a także maty antypoślizgowej. Podłogę wyłożono glazurą. W pomieszczeniach sanitarnych przeznaczonych dla wychowanków Schroniska znajdują się: 6 umywalek, 2 toalety, 2 pisuary, stanowisko prysznicowe, również nieosłonięte oraz bez maty antypoślizgowej.

Każda grupa ma możliwość przygotowania sobie jedzenia pomiędzy wydawanymi posiłkami, w grupowych kuchenkach, znajdujących się na piętrze każdego z pawilonów internatu. Pomieszczenia te wyposażone są w: lodówkę, zlew, kuchenkę, ławy do siedzenia, stoły. W grupie I Zakładu kuchenka grupowa jest dopuszczona do użytku, jednakże w międzyczasie przygotowywana jest ona do przeprowadzenia w niej prac remontowych.

Wychowankowie każdej grupy mają możliwość spędzania czasu po zajęciach szkolnych i warsztatowych w tzw. salach gier. Wyposażone są one w stół do ping-ponga, bilard oraz piłkarzyki. Ściany pomalowane są w przyjemne, ciepłe barwy. W grupie II Zakładu są one wyłożone boazerią. Na ścianach powieszono zdjęcia z okolicznościowych imprez i wyjazdów wychowanków.

Pokój odwiedzin, znajdujący się na parterze, wyposażono w 2 stoły, 2 krzesła, 2 ławy oraz stojący wieszak na ubrania. Czasami odwiedziny odbywają się w stołówce, a przy ładnej pogodzie również na dworze.

Wychowankowie mogą uczestniczyć we mszy św. w każdą niedzielę oraz dni świąteczne w kaplicy, która znajduje się na parterze placówki. W internacie prowadzone są katechezy oraz cykle zajęć religioznawczych, kończących się

wycieczkami, podczas których chłopcy mogą zwiedzić różne świątynie (meczety, cerkwie, klasztory).

Na parterze jednego z pawilonów mieszczą się pomieszczenia warsztatów szkolnych. Na ścianach tych sal powieszono instrukcję BHP, instrukcje przeciwpożarowe, zasady udzielania pierwszej pomocy, regulaminy pracowni oraz instrukcje obsługi maszyn. Każde pomieszczenie posiada zaplecze sanitarno-higieniczne, w którym wychowankowie mogą przebrać się w odzież roboczą i zostawić swoje rzeczy w szafkach, a także skorzystać z prysznica po zajęciach.

W budynku szkoły znajdują się pomieszczenia do zajęć edukacyjnych: 4 na parterze oraz 3 na pierwszym piętrze, pracownia multimedialna, a także pokój nauczycielski. Na korytarzach wiszą gabloty ściennie. Klasy są czyste, udekorowane zgodnie z tematyką zajęć w nich prowadzonych oraz wyposażone w nowe ławki. Balustrady i poręcze znajdujące się na klatce schodowej, prowadzącej do klas znajdujących się na piętrze, zostały wykonane przez wychowanków w ramach robót wykończeniowych prowadzonych w trakcie warsztatów. Przy szkole wydzielona jest część terenu, osłonięta kratami, w której w okresie letnim wychowankowie mogą palić wyroby tytoniowe. W czasie zimowym zezwolono na palenie w łazienkach.

W placówce przeznaczono 4 pomieszczenia na izby przejściowe. Tylko jedna z nich nie wzbudziła zastrzeżeń wizytujących, ponieważ jej urządzenie odpowiada warunkom pomieszczenia mieszkalnego, który to wymóg ustanawia rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2001 r. w sprawie zakładów poprawczych i schronisk dla nieletnich. Izba ta jest przeznaczona dla 3 osób, umieszczono w niej 4 łóżka (na jednym z nich położono pościel i koce). Pozostałe izby nie zostały w żaden sposób umeblowane.

Pomieszczenie sanitarno-higieniczne dla wychowanków przebywających w izbach przejściowych znajduje się naprzeciwko tych izb. Wyposażone jest w 3 umywalki, stanowisko prysznicowe, pisuar, 2 toalety oraz brodzik.

W wyodrębnionej części korytarza, w pobliżu dyżurki strażników, znajdują się dwie izby izolacyjne, przebieralnia, szafki na odzież oraz odrębny węzeł sanitarno-higieniczny dla wychowanków izb izolacyjnych. W izbach nie ma żadnego

wyposażenia. W pomieszczeniu higieniczno-sanitarnym znajduje się stanowisko prysznicowe, umywalka oraz toaleta. Odpowiedni dopływ powietrza zapewnia wentylacja grawitacyjna.

Izba chorych (tzw. szpitalik) znajduje się również na parterze. Z małego korytarza, w którym stoi lodówka, prowadzą drzwi bezpośrednio do sali dla chorych, łazienki oraz magazynu. Sala chorych wyposażona jest w 3 łóżka, ławę, szafkę, taboret, a także sygnalizację przyzywową. W łazience znajduje się stanowisko prysznicowe oraz toaleta. Nie ma wentylacji grawitacyjnej. Izba zakaźna, znajdująca się po przeciwnej stronie korytarza. Wyposażona jest w łóżko, 2 szafki, zaplecze sanitarne: stanowisko prysznicowe, zlew, pisuar oraz toaletę.

Na parterze znajduje się także biblioteka, wyposażona w bardzo bogaty księgozbiór (słowniki, encyklopedie, literatura piękna, powieści). Nie ma w zbiorach prasy, ponieważ codzienne gazety oraz krzyżówki rozdawane są bezpośrednio do każdej grupy. Wychowankowie mogą korzystać z biblioteki codziennie, w różnych godzinach.

Na parterze mieści się też ambulatorium. W pomieszczeniu tym jest czysto, wyposażono je w odpowiedni sprzęt. Losowo sprawdzone przez wizytujących leki znajdujące się w apteczce, miały ważny termin przydatności.

Warunki wyposażenia oraz czystość w kuchni i jadalni można określić jako bardzo dobre. Jadalnię wyposażono w 6 stołów oraz ławy. W widocznym miejscu umieszczono jadłospis. W kuchni znajduje się lodówka z próbkami z wydawanych wychowankom posiłków. Nie posiada ona jednak odpowiedniego zamknięcia. Zgodnie z § 5 ust. 2 rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 17 kwietnia 2007 r. w sprawie pobierania i przechowywania próbek żywności przez zakłady żywienia zbiorowego typu zamkniętego (Dz. U. z 2007 r. Nr 80, poz. 545), miejsce przechowywania próbek musi być tak zabezpieczone, aby dostęp do niego posiadał tylko kierujący zakładem lub osoba przez niego upoważniona.

Placówka ma zapewnioną odpowiednią bazę rekreacyjną, w skład której wchodzi: sala gimnastyczna z zapleczem magazynkowym na sprzęt, a także obiekty sportowe na zewnątrz: boisko do piłki nożnej, boisko do piłki plażowej, boisko

wielofunkcyjne - asfaltowe, obiekty do uprawiania lekkoatletyki: obiekt do skoku w dal, obiekt do rzutu kulą, bieżnia.

5. Rozmowy przeprowadzone z wychowankami.

W ramach wizytacji przeprowadzono rozmowy z 14 nieletnimi. Rozmowy według kwestionariusza odbywały się w cztery oczy, w sposób uniemożliwiający osobom postronnym zapoznanie się z treścią odpowiedzi udzielanych przez wychowanków placówki. Przeprowadzone rozmowy dostarczyły opinii o stanie przestrzegania praw nieletnich oraz informacji o atmosferze panującej w Zakładzie Poprawczym i Schronisku dla Nieletnich w Laskowcu.

Warunki bytowe panujące w placówce oceniono jako dobre, jedynie 2 wychowanków określiło je jako znośne. W trakcie rozmów pojawiła się jedna uwaga dotycząca niezapewnienia odpowiedniej temperatury w pokojach internatu. Generalnie wysoko oceniono warunki higieniczno-sanitarne, tylko jeden wychowanek ocenił je jako złe.

Pomimo, że wyżywienie w placówce ogólnie oceniono jako dobre, to przyjęto wiele uwag dotyczących zbyt małej ilości posiłków (10 wychowanków), natomiast jeden z respondentów wskazał, że posiłki są za mało urozmaicone.

W większości wychowankowie, z którymi rozmawiano, dobrze ocenili opiekę medyczną, zastrzeżenia w tym zakresie zgłosiło pięciu z nich.

Przeprowadzone rozmowy wskazały, że zasadniczo nie ma przeszkód w uczestnictwie w nabożeństwach, jedynie 3 wychowanków stwierdziło, że nie mogą uczestniczyć we mszy św., nie podając jednak z jakiej przyczyny.

Jedenastu ankietowanych przyznało, że znają treść regulaminu placówki i wiedzą gdzie jest on dostępny (w gablotach umieszczonych na terenie internatu). Jednakże tylko pięcioro wychowanków wiedziało, gdzie mogą się zwrócić w przypadku chęci napisania skargi dotyczącej postępowania kadry placówki. Z wyjątkiem jednego rozmówcy, wszyscy ankietowani znali katalog nagród i kar obowiązujących w placówce. Za najsurowszy środek dyscyplinarny uznano:

nieudzielanie przepustki lub urlopu (8 osób), umieszczenie w izbie przejściowej (1); zawiadomienie sądu o niewłaściwym zachowaniu wychowanka (1), nagana (1), wystąpienie z wnioskiem o przeniesienie do innego zakładu (2). Ośmiu wychowanków stwierdziło, że w placówce miały miejsce przypadki ukarania całej grupy za przewinienie jednego wychowanka. Taką karą jest pozbawienie wszystkich wychowanków możliwości oglądania telewizji bądź wyłączenie zasilania elektrycznego w gniazdkach.

Przeprowadzona ankieta pozwoliła ustalić, że większość wychowanków wie, do kogo może się odwołać w razie niesłusznego ukarania. W tej kwestii za właściwych uznano: dyrektora (6), sędziego (1), psychologa (1), Ministerstwo Sprawiedliwości (2), wychowawcę, który wymierzył karę (1).

Jak ustalono w trakcie rozmów, jeden wychowanek po przyjęciu przebywał w izbie przejściowej przez okres miesiąca. Ponadto, ośmiu wychowanków, oprócz umieszczenia w izbie przejściowej po przyjęciu, przebywało w niej ponownie w ciągu dalszego pobytu z następujących przyczyn: oczekiwanie na przeniesienie do zakładu o wzmożonym nadzorze wychowawczym (1), „połyk” łyżki (1), użyczenie pracownikom (2), z powodu sprzeczki z wychowawcą (1), bójka w grupie (1), pobicie kolegi (1), po powrocie z przepustki, w celu wytrzeźwienia (1). Okres przebywania wychowanków z tych przyczyn wynosił od 6 godzin do 4 tygodni (średnio było to 10 dni).

Z informacji podanych przez wychowanków wynika, że większość z nich czuje się w placówce bezpiecznie (12).

Wśród osób, do których wychowankowie mogą się zwrócić w każdej sprawie bez żadnych obaw, wymieniono wychowawcę (7), nauczyciela (1), lekarza, psychiatrę (1), kolegę (1). Czterech nieletnich nie potrafiło wskazać takiej osoby.

Traktowanie przez wychowawców oraz chęć udzielania przez nich pomocy większość ankietowanych oceniła dobrze, jednak niektórzy wskazali, że w placówce zdarzają się przypadki niewłaściwego zachowania pracowników, polegające na szarpaniu (3), krzyczeniu (1), popychaniu (2).

Z analizy kwestionariuszy wynika, że dziesięcioro wychowanków utrzymuje stały kontakt z rodziną, głównie poprzez rozmowy telefoniczne, korespondencję oraz widzenia. Czasami nieudzielana jest zgoda na widzenie z osobą bliską wychowankowi, z poza rodziny (2). Dwóch wychowanków nie mogło skorzystać z widzenia z rodziną, z powodu pobytu w izbie przejściowej. W Regulaminie pobytu wychowanków umieszczonych w izbie przejściowej (Procedura 7), w punkcie 2, w którym wymieniono ich prawa, nie ma zapisu gwarantującego im prawo do kontaktów z rodziną. Biorąc pod uwagę, że zdarzają się przypadki umieszczania wychowanków w izbie przejściowej na dłuższy okres (nawet około miesiąca), nie można ograniczać im w tym czasie kontaktów (widzeń i rozmów telefonicznych) z rodziną. Wskazane jest również ujęcie takiego prawa w Regulaminie pobytu w izbie przejściowej, który stanowi załącznik do Regulaminu placówki.

Czworo wychowanków stwierdziło, że korespondencja przez nich prowadzona, zarówno przychodząca, jak i wychodząca, zawsze podlega kontroli, a jeden ankietowany przyznał, że ma trudności w prowadzeniu korespondencji, nie wyjaśniając szczegółowo na czym one polegają.

Chłopcy mają zapewnioną możliwość udziału w zajęciach sportowych, wśród nich wskazano grę w piłkę nożną, siatkową, koszykową, wyjazdy na pływalnię, organizację zawodów w niedziele. Dwoje wychowanków stwierdziło, że liczba tych zajęć jest ograniczona w okresie zimowym, a jeden przyznał, że istnieje nakaz uczestnictwa w grach. Wniesiono kilka uwag w kwestii codziennej możliwości spędzania czasu na świeżym powietrzu. Dwóch ankietowanych przyznało, że nie mogą każdego dnia wychodzić na dwór, czworo podało, że w porze zimowej możliwość taka jest znacznie ograniczona, a troje stwierdziło, że warunkiem koniecznym jest, aby w wyjściu uczestniczyła cała grupa.

Należy wskazać, że w przepisach dotyczących nieletnich nie ma regulacji, które zapewniałyby im możliwość codziennych spacerów bądź zajęć na świeżym powietrzu. Jednakże umożliwienie wychowankom takich wyjść byłoby korzystne dla zapewnienia im dobrego fizycznego i psychicznego samopoczucia, a także

pozwoili na rozładowanie napięć emocjonalnych. W przypadku młodzieży nieprzystosowanej społecznie jest to szczególnie zalecane. Dostęp do świeżego powietrza nie powinien być traktowany jako przywilej, lecz jako obowiązek, mający służyć prawidłowemu rozwojowi dziecka.

Przeprowadzona analiza kwestionariuszy pozwala stwierdzić, że wychowankowie bardzo chętnie korzystają z biblioteki (10).

Sześciu wychowanków stwierdziło, że pobyt w placówce zmienił ich na korzyść, trzech uważało, że zmiana nastąpiła na gorsze, jeden, że nie zaszły w nim żadne zmiany, zaś trojgu trudno było określić w jakim kierunku nastąpiła ich zmiana.

W zakresie modyfikacji w funkcjonowaniu placówki, jakie chcieliby wprowadzić ankietowani, gdyby mieli taką możliwość, zaproponowano: zwiększyć ilość posiłków (5), zapewnić równe traktowanie wychowanków (2), znieść kary (2), umożliwić wyjście na świeże powietrze (1), zwiększyć kieszonkowe (1), zapewnić dostęp do siłowni (1), znieść kontrole korespondencji (1), pozwolić na korzystanie z telefonów komórkowych (1), zwolnić połowę nauczycieli z warsztatów (1).

7. Wnioski i zalecenia.

W ocenie przedstawicieli RPO, w Zakładzie Poprawczym i Schronisku dla Nieletnich w Laskowcu - generalnie rzecz biorąc - prawa nieletnich są przestrzegane. Wychowankowie mają zapewnioną możliwość udziału w licznych zajęciach sportowych oraz kołach zainteresowań. Wyniki przeprowadzonych rozmów wskazują na duże zaangażowanie i chęć pomocy ze strony wychowawców i nauczycieli.

Ponadto, po przeanalizowaniu dokumentacji zebranej podczas wizytacji Zakładu oraz wysłuchaniu wychowanków i pracowników placówki stwierdzono, że w celu poprawy stanu przestrzegania praw przysługujących nieletnim należy:

- wyeliminować praktykę umieszczania nieletnich w izbie przejściowej na okres dłuższy niż 14 dni;

- wyposażyć izby przejściowe w sposób odpowiadający warunkom mieszkalnym, zgodnie z wymogami rozporządzenia, gdyż brak umeblowania w tych pomieszczeniach może prowadzić do nieludzkiego traktowania wychowanków w nich przebywających. W opinii przedstawicieli Rzecznika Praw Obywatelskich, obecny stan tych izb nie zapewnia wychowankom odpowiednich warunków do codziennego funkcjonowania;
- rozważyć możliwość wprowadzenia do jadłospisu wychowanków drugiego śniadania, ponieważ przeprowadzone z nieletnimi rozmowy wykazały, że podawane im posiłki są niewystarczające do zaspokojenia ich głodu;
- zapobiegać zjawisku podkultury wśród wychowanków;
- umożliwić nieletnim uczestniczenie w codziennym spacerze bądź zajęciach na świeżym powietrzu, również w okresie zimowym;
- postępować z korespondencją nieletnich w sposób zgodny z ustawą z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich;
- określić w Regulaminie pobytu wychowanków umieszczonych w izbie przejściowej prawo do kontaktów (widzeń i rozmów telefonicznych) z rodziną;
- wyposażyć natryski w maty antypoślizgowe oraz zasłony;
- zamontować w lodówce z próbkami żywności odpowiednie zamknięcie;
- na bieżąco dokonywać naprawy pojawiających się usterek.

Odnosząc się do treści powyższych uwag i wniosków, Dyrektor placówki zadeklarował, iż podjęto działania mające na celu wykonanie wszystkich wskazanych zaleceń. Wskazał m. in., że będzie ograniczał długość pobytu nieletnich w izbie przejściowej do niezbędnego minimum. Zgodnie z zaleceniem zobowiązał się też do wyposażenia izb przejściowych w sposób odpowiadający warunkom mieszkalnym. Ponadto, w celu zapewnienia wychowankom możliwości przebywania na świeżym powietrzu w okresie zimowym, na terenie placówki zorganizowano lodowisko.